

BASIN YAZILARI

TARİHİ EDİRNE BELEDİYE BİNASI ÜZERİNE - Haziran 1990

Yunanistan'a 8 km, Bulgaristan'a 16 km uzaklığında, Tunca – Meriç ve Arda nehirleri tarafından sulanan Edirne Ovası, 1362'de Edirne Tekfuru Adrian'ın Lala Şahin Paşa, Hacı İlbey ve Evrenos Bey kuvvetleri tarafından Sazlıdere'de bozguna uğratılmasıyla Türklerin eline geçti. Bozgunun ertesi günü, Edirne Kalesi halkın kendi rızasıyla 1.Murat'a teslim edildi. Böylece, İstanbul'un fethine kadar geçen süreçte Edirne, İmparatorluğun 2. Başkenti olarak önem kazandı.

Tosyevizâde Dr.Rıfat Osman tarafından kaleme alınan Edirne Rehnüması'nda belirtildiği üzere (Edirne Rehberi) Vali Hurşit Paşa tarafından Edirne'de ilk belediye teşkilâtı kuruldu. Daireyi Belediye'nin kuruluşu 1868 yılına rastlar. Teşkilatın kuruluşunda belediye işleri önceleri Kadı-yeniçeri ve İhtisab Ağaları (Belediye zabıta memuru) tarafından yürütülmekteydi. İlk belediye başkanının kimliği kesin olarak bilinmemekte ise de 1879 tarihli Edirne Salnamesinde Hayri Efendi olarak anılmaktadır.

1898'de Cezzarzâde Dilaver Bey belediye başkanı tayin olundu. Dilaver Bey Batı kültürü ile yetişmiş, Avrupa'nın büyük kentlerini gezip incelemiş, güzel sanatlara meraklı bir Osmanlı aydınıydı.

Yine Rehnüma'da anlatıldığına göre, Dilaver Bey göreve geldiğinde ilk iş olarak halen aynı amaçla kullanılan belediye binasının inşaatını ele aldı. Bunun için gerekli parayı şehrin ileri gelenlerinin mal varlıklarına göre yaptıkları katkılarla sağladı. " 5000 küsur lira sarfıyla " binanın mimarı Emekli Miralay Nazif Bey'e göre ise 10.500 lira harcamayla, "hiç borçlanmadan bu iş başarılmıştır".

Avrupa ülkelerine yaptığı seyahatlerde, özellikle Paris ve Viyana belediye binalarını görüp çok beğenen ve bu yapılardan esinlenerek onların benzeri bir belediye binası yaptırmayı aklına koyan Dilaver Bey, binayı iki katta toplam on oda, iki büyük salon ve diğer ihtiyaç birimlerimden oluşturdu. Çeşitli çam ve süs ağaçları ve çiçeklerle çevrili geniş bir bahçe içindeki binanın iç dekorasyonu, bu vesileyle düzenlenen şehir balosundan elde edilen gelir ile tamamlandı. Yapılan çalışmalarda mimari stil kadar dekorasyon elemanları üzerinde de titizlikle duruldu. Bunlar arasında Edirne işi ahşap oymacılığın en seçkin örneklerini gördüğümüz gibi, giriş holü ve toplantı salonundaki Avusturya yapımı çini sobalar, İngiliz yapımı sarkaçlı yer ve duvar saatleri, Fransız yapımı kristal avizeler ve oymalı dolapları da görmekteyiz.

Yapının dekorasyonunda kullanılan ve bu yapıyı diğer kamu binalarından farklı kılan bir diğer özellik de ressam Rıza Bey'in tablolarıdır. Devrin ünlü Mekteb-i Sanayii Müdürü Hasan Rıza Bey, kalabalık savaş kompozisyonları ve Osmanlı padişahlarının kahramanlık tasvirlerinin tablolarını yapmakla ünlüydü. 1912'de Edirne'ye giren Bulgarlar tarafından hunharca şehit edilerek evi, atelyesi ve tüm eserleri işgalciler tarafından tahrip ve imha edilen Hasan Rıza Bey'in Edirne Belediyesinin oda ve salonlarını süsleyen büyük boy değerli tabloları onun sanatını günümüze kadar getiren çok değerli örnekler olarak ayrı bir anlam taşımaktadır.

Osmanlı Mimari ve süsleme sanatının en görkemli eserleriyle kent yaşamının iç içe bulunduğu Edirne'de, şehrin sakinlerine sunulmuş olan dönemin Türk resim sanatının en seçkin örnekleri arasında olan bu tablolar Edirne'lilerin haklı gururu olmuştur.

Yüzyıla yakın zamandır kamu hizmetinde olan bu tarih dolu görkemli yapı, 1910 yılında Sultan Reşat, Bulgar işgalinde Kral Ferdinand, Yunan işgalinde Kral Konstantin tarafından konaklama amacıyla kullanıldı.

Atatürk'ün Edirne'yi ziyaret ettiği Aralık 1930'da ise aynı mekânlar içinde büyük misafire ağırlama hizmetleri verildi. Bu amaçla hazırlanan yatak odası, çalışma ve yemek bölümleri ile kullanılan eşya özenle korunarak 21 Aralık 1978 günü " Atatürk Odası " olarak ziyarete açıldı.

Artık beklenen odur ki, böylesine zengin tarihsel değeri ile Edirne'nin bugün de çağdaş belediye hizmetlerinin verildiği bu seçkin mimari eseri, içinde yaşayan tüm anılarla canlı kalması ve gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla en kısa sürede bir Belediye Müzesi haline dönüştürülmeli; teşkilata kazandırılacak yeni bir yapı ile hızla gelişen ve genişleyen Serhat Şehri Edirne'ye modern belediyecilik anlayışı getirilmelidir.

Cezzarzâde Dilaver Bey'in hizmetlerine karşılık olarak yapılacak kadirşinaslığın, hiç şüphe yok ki, en önemli ve kalıcı olanı budur.

Tülin AYTA

Yararlanılan kaynaklar : Edirne Yıllığı, 1967

Peremeci Osman Nuri, Edirne Tarihi, Kısım 15 Hükümet Binaları, s.348

Edirne Belediyesinin Tarihçesi, Edirne Belediyesi, 1990

Türkiyemiz Dergisi, sayı 34, s.26, 1981